

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 156. An & qualiter Principes Catholici possint ad bellum gerendum, aut quod de facto geritur, fœdus inire cum Hæreticis, aliisque infidelibus, de præbendo iis auxilio, contra alios Principes, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

Confessionis Augustanæ Lutheranis, exclusis Calvinistis, plena securitas & libertas concessa, quæque nullibi positivè à Sede Apostolica reprobata scitur, præcipuè cum eo tempore necessitas vitandi majus malum, nimirum periculum, ne totaliter, aut certe major pars Germaniæ ad Hæreticos transiret, ad eam pacem ineundam vehementer urgeret. Uti & quid è contra sentiendum de pace Osnabrugensi & Monasteriensi, Anno 1648. facta, quâ Privilegia concessa Hæreticis Augustanæ Confessionis ad Calvinistas fuerunt extensa, & insuper integri Episcopatus Præposituræ, ac Monasteria, pluraque alia in summum præjudicium Religionis Catholicæ, libertatis & immunitatis ecclesiasticæ, in perpetuum attributa, quamque proinde Innocentius X. penitus annullavit & reprobavit, omnique robore, etiam juratam, carere, nullumque ullo modo ad eam observandam teneri declaravit in *Bulla sua, Zelo Domus Dei*, quam verbotenus leges apud Reiffenst. n. 154.

Quest. 156. An & qualiter Principes Catholici possint ad bellum gerendam, aut, quod de facto geritur, fœdus inire cum Hæreticis, aliisque Infidelibus, de præbendo iis auxilio contra alios Principes, præsertim Catholicos?

1. **R**esp. Secernendo quædam certa ab incertis, quæ potius ad Politicos & Statistas pertinent, & de quibus fusè per plura folia Reiffenst. Primò indubitatum, Principes Catholicos Infidelibus & Hæreticis præbere auxilium, aut aliquod ab iis petere ad bellum, sive offensivum, sive defensivum parenter injustum, sive contra Catholicos, sive contra Acatholicos, ut patet, prohibitum est, cum malum cognitum ut tale, (quale est, bellum injustum inferre alteri) perpetrare, aut ad illud cooperari, est contra jus divinum ac naturale, juxta Theologos & Canonistas omnes.

2. Secundò impium esse, Principes Catholicos pecuniis, armis, annonâ, militibus, vi fœderis succurrere Infidelibus, aut Hæreticis ad bellum, quod gerunt pro dilatanda sua, & opprimenda nostra Religione, cum id sit Infidelitatem & Hæresin propagare, & veram Religionem extirpare; quare tales adjuvantes ipso facto excommunicati existunt per Bullam Cœnæ. §. 1. & 7.

3. Tertio, non licere Principi Catholico, promittere aut præbere auxilium Infidelibus & Hæreticis, etiam bellum in substantia justum gerentibus, etiam contra alios Infideles sub conditionibus Ecclesiæ, & Catholicæ Religionis præjudiciosi, ut patet ex Bulla Cœnæ. cit. §. 7. allegante ibi *C. quod olim, C. ad liberandum, de Judæis & Saracen. Clem. 1. §. porrò, de jure jurando, L. 2. C. quæ res exportari non deb.*

4. Quarto, neque licere Principibus Catholicis, ad bellum etiam justum, ex eorum parte, pro recuperandis, aut conservandis bonis temporalibus, jure sibi debitum invocare Infidelium & Hæreticorum auxilia contra alios, præsertim Principes & populos Catholicos inito cum iis fœdere sub conditionibus Ecclesiæ, & Religionis Catholicæ graviter præjudiciosi, vel dum certò prævidetur, inde oriturum grave damnum Ecclesiæ & Religionis nostræ. Si quidem bonum commune Ecclesiæ, utpote spirituale, & à quo innumerarum animarum salus pendet, præferendum bonis temporalibus, quin & eo ipso, quod bellum non nisi sub talibus conditionibus

præjudiciosi, aut sine tali damno Ecclesiæ non geritur, aut geri potest, evadit injustum & illicitum, quod aliàs etiam petito & præbuto ab Infidelibus auxilio, sine talibus conditionibus, & præbuto damno, erat justum & licitum, ita Castrop. de carit. tr. 6. d. 5. p. 4. num. 18. Molin. de f. & 7. tr. 2. d. 107. n. 6. Bonac. tr. 2. d. 2. de rest. in part. q. ult. f. 1. p. ult. §. 2. n. 6. Suar. d. 13. de carit. f. 4. num. 4. Valent. 2. d. 3. q. 16. p. 2. vers. ollavo, certum est &c. Unde jam certum est, Catholicum Principem contra alium Principem Catholicum juvare Turcas aut Hollandos in bello, quod illos iustissimum gerere judicaret, sub illa conditione, ut quid occupaverint, etiam exterris Catholicis, inter se dividerent, vel invocaret eosdem sub hac promissione: Juvabo & vos, nec pacem inibo, donec hanc aut illam Provinciam Catholicam occupaveritis, illicitum esse. Secus seu licitum fore, Principem Catholicum Hæreticos contra alium Principem eos injustè aggredientem absque talibus conditionibus Ecclesiæ perniciosi, & damno illi inde orituro juvare præcisè ad hoc, ut ab injusta aggressionè defensi in suis per publicam & validam pacem sibi acquisitis, & stabilis bonis & locis manteneantur, non tamen, ut nova à Catholicis cum religionis damno acquirant, existimat Reiffenst. n. 171.

5. Resp. Secundò: Transcundo ad minus certa, & inter AA. controversa, qualis est quæstio illa: num igitur liceat Hæreticos adjuvare. eorumque auxilium invocare, & fœdus cum iis inire in bello justo, præsertim contra Catholicos, si nullæ conditiones Religionis præjudiciales, nec aliàs illicitæ, sed honestæ adhibeantur, & aliunde nullum Ecclesiæ vel Religionis ex tali bello subesse damnum, aut damni periculum prævideatur. In hac quæstione, etsi aliqui partem negativam amplectantur, & acerrimè propugnent, absolurè negando, id ipsum in ullo casu licere, eò, quod centent semper inde directè vel indirectè Ecclesiæ præjudicium, vel saltem scandalum sequi; alii tamen, ut Laym. L. 2. tr. 3. c. 12. Molin. tr. 2. d. 112. n. ult. Suar. l. c. f. 7. num. 25. Pignat. Tom. 9. consult. 185. per totum, Bonac. Besoldus, & alii apud Reiffenst. b. t. n. 188. mediam quasi viam ingrediuntur, docendo cum communissima ordinariè loquendo, id esse illicitum; probat id ipsum fufissimè Reiffenst. à n. 189. ac primò ex sacra Scriptura, ubi Deus similia fœdera cum infidelibus graviter prohibuit, & contra hanc prohibitionem agentes severè punivit, prout plura hujus punitionis exempla præter textus ipsos adducit Reiffenst. Dein à num. 193. tumorum Pontificum SS. Patrum oraculis, adjunctis gravibus eorum reprehensionibus, quin & quandoque censuris, ac denique ratione à n. 207. quæ tamen ferè fundatur in scandalo, & damno in de Ecclesiæ sequi solito, quod tamen ipsum in quæstione exclusivum, nihilominus dari casus, in quibus id licitum, negari non posse videtur, dum nimirum præterquam, quòd hoc damnum scandalumque abesse, moraliter certo cognoscitur, id necessarium sit, ad avertendum majus Ecclesiæ & Religionis malum, multòque magis, si inde commodum & emolumentum Ecclesiæ sequi apertè cognoscitur, cum fœdus inire cum Hæreticis, eosque juvare, aut auxilium ab iis petere ex se, seu naturâ suâ unum non sit, sed solum ratione damni ac scandalii, quod vel ipsum cavetur, & tollitur per hoc, quod emolumentum Ecclesiæ exinde nascatur oriturum; ita Abb. in c. 8. de voto. n. 15. Decian. Vol. 3. Conf. 20. Laym. Molin. II. cit. quod ipsum quoque confirmatur à simili, dum ubi Catho-

licus privatus videns, alium Catholicum velle occidere Hæreticum vel Saracenum, illi contra iniquum aggressorem licet præbet auxilium, vel contra illum cum advocato in auxilium Infideli alio inicitædus, ad defendendum illum, quis invasus est in periculo, Reiffenst. n. 210. qui pluribus inde deductis exemplis idem declarat; quem vide.

Quæst. 157. Nomine librorum Hæreticorum, qui veniant, & an, & qualiter eorum impressio, lectio, retentio, defensio sit prohibita.

1. Resp. Ad primum, cum impressio, lectio, retentio sit veluti quedam cum Hæreticis etiam defunctis communicatio, rectè de iis hoc loco tractatur, ac proinde ante omnia sciendum, qui libri sint Hæretici in ordine ad prohibitionem impressionis, lectionis, retentionis eorumdem; circa hoc itaque notandum primò, ut liber sit Hæreticus, & hinc prohibitus vi Bullæ Cœnæ, ejusque pœnis subjaceat, requiri, ut Author illius, seu quietum conscripsit, sit verè Hæreticus, etsi nondum denunciatus, modò talis esse cognoscatur, ut Castrop. *l. c. d. 2. p. 10. §. 1. n. 1. Sanch. L. 2. mor. L. 10. n. 24. Suar. de fide. d. 20. f. 2. n. 11. qualis, quia non est, qui compositus à Judæo, Turca, Pagano, aliove Infideli non baptizato, vel etiam Catholico, etsi de religione tractans unam alteramve, aut plures Hæreses contineat, non subjacet excommunicationi Bullæ Cœnæ, Nav. in man. 15. c. 27. n. 56. Sanch. l. c. n. 23. Laym. L. 2. tr. 1. c. 15. n. 1. Castrop. l. c. n. 1. & 2. Idem de libris Græcorum & Armeniorum tractantibus de suis ritibus sentiunt Azor. p. 1. c. 18. q. 8. Sanch. n. 27. Farin. de Hæresi. q. 180. n. 10. quod tales ritus ab Ecclesiâ habiti non sint Hæretici; contrarium sentiente Castrop. *l. c.* cum Suar. *l. c. n. 12.* eò quòd, cum à Romanæ Ecclesiæ fide & obedientia secernantur, dicti eorum libri sint Hæretici, & tractent de Religione.*

2. Notandum secundò, nomine librorum Hæreticorum prohibitorum in Bulla Cœnæ, comprehenduntur orationem, concionem, quæstionem, disputationem, epistolam, similiaque breviter scripta ab Hæreticis edita, Suar. *l. c. n. 10. Farin. l. c. n. 30. & 31. Ugol. tr. de censur. p. 2. in gloss. ad eorundem libros. n. 2.* eò, quòd hæc prohibitio librorum non est lex odiosa, sed in favorem fidei, adeoque extendenda; plures pro hac sententia rationes vide apud Castrop. *l. c. n. 4.* qui, etsi n. 5. dicat, hanc sententiam in praxi tenendam, addit tamen, se credere, probabile esse, quod istiusmodi scripta prævia, ab Hæreticis edita, non comprehendantur nomine librorum Hæreticorum, sub censuris Bullæ Cœnæ prohibitorum, pro quo citat etiam Sanch. in *De-catalog. L. 2. c. 10. n. 29. Bonac. de cens. d. 2. q. 5. p. 4. n. 18. &c.* eò, quòd in communi modo loquendi non reputentur libri, & prohibitio librorum Hæreticorum, etsi ordinata in favorem fidei, sit odiosa, adeoque non extendenda ultra proprietatem verborum, & ne alias etiam Lex pœnalis puniens latrones & homicidas, utpote cedens in bonum Reipublicæ & defensionem innocentium, dicenda sit favorabilis; vide quoque apud eundem dilutionem rationum adductarum ab eo pro opposita sententia, De cætero, quò minus liber ab Hæretico compositus, seu editus sit, & maneat Hæreticus, & hinc prohibitus, non impedit, quòd Hæresis aliàs in eo contenta à privato quodam sit expuncta, Castrop. *l. c. n. 7.* cum Sanch. *l. c. num. 35.* & Bonac. *l. c. num. 19.*

3. Resp. Ad secundum: Non minus (quin & magis ob faciliorem Hæresum divulgationem) prohibita est sub iisdem pœnis & censuris per clarum textum Bullæ Cœnæ §. 1. tam impressio, quam lectio librorum Hæreticorum, quin & librorum quorumcumque tractantium de fide, motibus, aliisque rebus sacris, etsi Hæresin non contineant, facta editio seu impressio sine examine & approbatione Superiorum, (intellige Vicarii Papæ, & S. Palatii Magistri in urbe, & extra hanc Ordinarii seu Diocœsanii, aut alicujus ab eo deputati, & ubi viget inquisitio, Inquisitoris Generalis in Hæreticam pravitatem, etsi sint libri regularium, Superioris eorundem) per Concilium Lateranense, sub Leone X. *sess. 10. & Indicem Lib. prohib.* prohibita sub pœna amissionis librorum impressorum, ac insuper multæ pecuniariæ, & annuæ suspensionis ab impressione, ac demum excommunicationis ipso facto incurrendæ, non tamen reservatæ; quæ pœnæ, qualiter extensæ advententes, & apud se retinentes à Concil. Trid. *sess. 4. decreto de editione lib.* vide Bonac. *de cens. d. & q. 2. p. 16. à n. 1. & Barb. de off. & potestat. Episc. alleg. 90 à n. 5.* postque contra impressores librorum Hæreticorum, uti & cooperantes (quos enumerat Castrop. *l. c. n. 13.*) tali impressioni procedi, tanquam fautores Hæreticorum, tradunt Sanctarel. *de Hæresi. C. 13. n. 18. Sayr. de censur. L. 3. c. C. 15. n. 17. Barb. in C. fraternitati. h. t. num. 7.*

4. Resp. Ad tertium: Lectio librorum ab Hæreticis compositorum & editorum, Hæresin continentium, vel de religione tractantium sub excommunicatione Papæ reservata, aliisque pœnis prohibita per Bullam Cœnæ, Conciliorumque Oecumenicorum Constantiensis *sess. 8. Lateranensis sess. 10. Trid. sess. 4. variorumque Pontificum, puta Gelasii & Leonis I. Gregor. IX. Innoc. & Alex. IV. Pauli & Julii III. Paul. & Pii IV. Pii & Sixti V. aliorumque à Farin. pr. crimin. q. 180. §. 1. & Gonz. in C. fraternitati. h. t. allegatorum constitutiones; quin & eorum lectio Imperialibus interdictis vetita. Extendit hoc ipsum Castrop. *l. c. §. 4. n. 4. in fine.* ad imprimendos libros, supposito talio nomine Authoris, & ne ulla hæreticæ pravitatis vestigia existerent, ipsi libri perfectissimo interitu mancipari & concremari jussi sunt. *L. decere §. 1. c. de sum. Trinit. L. quicumque in fine. L. ex Manichæo. §. fin. C. de Hæresi. L. Eunomiana in fin. C. Theodos. tit. eod.* Extenditur hæc lectionis prohibitio ita, ut urgeat primò, etiamsi liber unam tantum Hæresin continens, torus de cætero sit de re profana, neque etiam ex professo tractet de Hæresi, Bonac. *l. c. d. 2. q. 5. p. 4. n. 19. Sanch. l. c. c. 35. Suar. de cens. Tom. 5. d. 21. f. 2. n. 10. Farin. l. c. n. 22. Castrop. l. c. n. 7.* quos sequitur Reiffenst. *h. t. n. 49.* contra Grassis *L. 4. decif. C. 18. n. 40.* quamvis ad hoc, ut sit prohibita, quia liber tractat de religione, requiratur, ut de ea ex professo tractet, v. g. de S. Scriptura, Theologia Scholastica vel morali, ut Castrop. *l. c.* cum Sanch. *num. 12. Farin. n. 31.* Nihilominus tamen etiam tradit Laym. *L. 2. tr. 1. 15. n. & Pith. n. 20.* istiusmodi Hæreticorum libros tractantes de materiâ profanâ, etsi unam alteramve Hæresin contineant, non tamen ex professo eam propugnent, posse in Germania legi, non obstant Bulla Cœnæ, rationes pro hoc vide apud Reiffenst. n. 50. Secundò, ut urgeat prohibitio lectionis libri Hæreticorum, facta in expurgatorio Romano edito jussu Clem. VIII. etiamsi non tractet de religione, nec ullam Hæresin contineat, nisi prius*